GÂY MÊ CHO PHẪU THUẬT TIM MẠCH

PGS.TS.BS.Nguyễn Thị Quý
Viện Tim TP. HCM

Một số đặc điểm của GM cho PT tim mạch

GM cho PT tim mạch, BS GM cần phải biết:

- Hiểu rõ về bệnh lý tim mạch
- Phương thức mổ
- Tuần hoàn ngoài cơ thể
- Các phương tiện monitoring

Đặc điểm bệnh nhân

- BN mổ tim thường có bệnh lý tim nặng:
  - TMCT
  - Bệnh van tim
  - Rối loạn chức năng thất
  - Bệnh tim bẩm sinh
- Phân độ ASA III hoặc IV
- Tình trạng của BN đặc trưng bởi:
  - Lệ thuộc chặt chẽ với sự thăng bằng HĐ (tiền tải, hậu tải và co bóp cơ tim)
  - Liên quan chặt chẽ với kích thích GC (suy tim) hoặc nguy hiểm (TMMV)
  - Mất khả năng thích nghi với sự thay đổi HĐ (thể tích máu, RVS, co bóp cơ tim, áp lực/LN) và giảm EF là một chỉ điểm tốt

Các phương tiện monitoring

- ECG: 5 đạo trình, ST chêch lên,
- HA ĐM xâm lấn
- CVP
- Catheter Swan Gantz
- Cung lượng tim
- Siêu âm thực quản
- Nhiệt độ: thực quản, hậu môn
- Khí máu ĐM
- Nước tiểu: màu sắc, lưu lượng
- BIS, NIRS

Phẫu thuật tim

Bao gồm các GĐ kích thích GC và/hoặc đau xen kẽ với các GĐ rất êm đềm:

- Các GĐ kích thích :
  - Đặt NKQ (kích thích GC)
  - Sát trùng (kích thích bởi DD lạnh trên da)
  - Rạch da (kích thích đau)
  - Cưa và mở x. ức (kích thích đau)
  - Bóc tác ĐMC và đặt canule (kích thích GC, loạn nhịp)
  - Làm lạnh trong lúc chạy THNCT (kích thích GC)
  - Ngưng THNCT (kích thích GC)
  - Mở dụng cụ banh x. ức (kích thích đau)

Phẫu thuật tim

- Đặt ống dẫn lưu (kích thích đau)
- Đặt chỉ thép x. ức (kích thích đau)
- Chuyển giường (thay đổi tư thế đột ngột)

- Để duy trì HĐ ổn định và thắng lại các cơn tăng HA kết hợp với nhịp tim nhanh:
  → tăng độ sâu GM đ/v kích thích GC
  →Giảm đau đ/v kích thích đau

- Khi bóc tách, đặt canule → duy trì HA thấp (HATB : 60 – 70 mmHg)

Đặc điểm của GM tim

Can thiệp trên tim khác nhau trước và sau THNCT → các điều kiện HĐ thay đổi sâu sắc do các thao tác PT

- Hiệu quả tác dụng ngay tức khắc: sau nối MV, thay van ĐMC
- Nặng nề hơn đk tải của thất: sau sửa van 2 lá,

Hơn nữa, THNCT, HC viêm toàn thân và xờ mó trên tim → giảm thoáng qua chức năng cơ tim

Sau ngưng THNCT → ↓ chức năng tâm thu, tâm trương → cho đến G 4 – G6 → hồi phục dần cho đến 24 giờ. Vì vậy GM phải thích hợp với các tình huống thay đổi.

Kháng sinh dự phòng

- PT tim mạch : sạch, nguồn gốc VT khó xác định (da, không khí vô trùng không đạt yêu cầu) cũng như loại VT gây bệnh
- Các vấn đề NT lớn cần phải đương đầu: viêm trung thất, viêm nội tâm mạc nhiễm trùng…
- Nguồn nhiễm đa dạng: không bảo đảm kỹ thuật vô trùng trong quá trình mổ, môi trường không khí ô nhiễm, van nhân tạo, THNCT, máy thở, phương tiện theo dõi HĐ xâm lấn, các ống dẫn lưu màng phổi, trung thất, thông tiểu…
- Các loại VT thường gặp trong PT tim mạch: staphylococcus vàng hoặc trắng, trực trùng gram âm, → KS dự phòng được lựa chọn là cephalosporine thế hệ thứ hai

Các giai đoạn GM tim mạch

1. Trước khi chạy THNCT
2. Giai đoạn chạy THNCT
3. Sau khi ngưng THNCT

Giai đoạn trước khi chạy THNCT

1.Dẫn mê

- Mê NKQ, thông khí kiểm soát
- Thuốc mê: nhóm á phiện

  nhóm thuốc mê: TM hoặc HH

  nhóm thuốc giãn cơ

2. Rạch da, cưa x.ức, banh x. ức, mở màng tim…

   Có thể xảy ra M chậm, tụt HA

3. Chích Heparine (3mg/kg) → thử ACT (3 – 5 phút sau chích heparine). ACT > 400 giây

4. Đặt các ống dẫn máu vào tim: nguy hiểm nhất → RL HĐ, RL nhịp tim, chảy máu ồ ạt…

   Giữ HATThu # 100 mmHg → tránh vỡ hoặc xé rách ĐMC

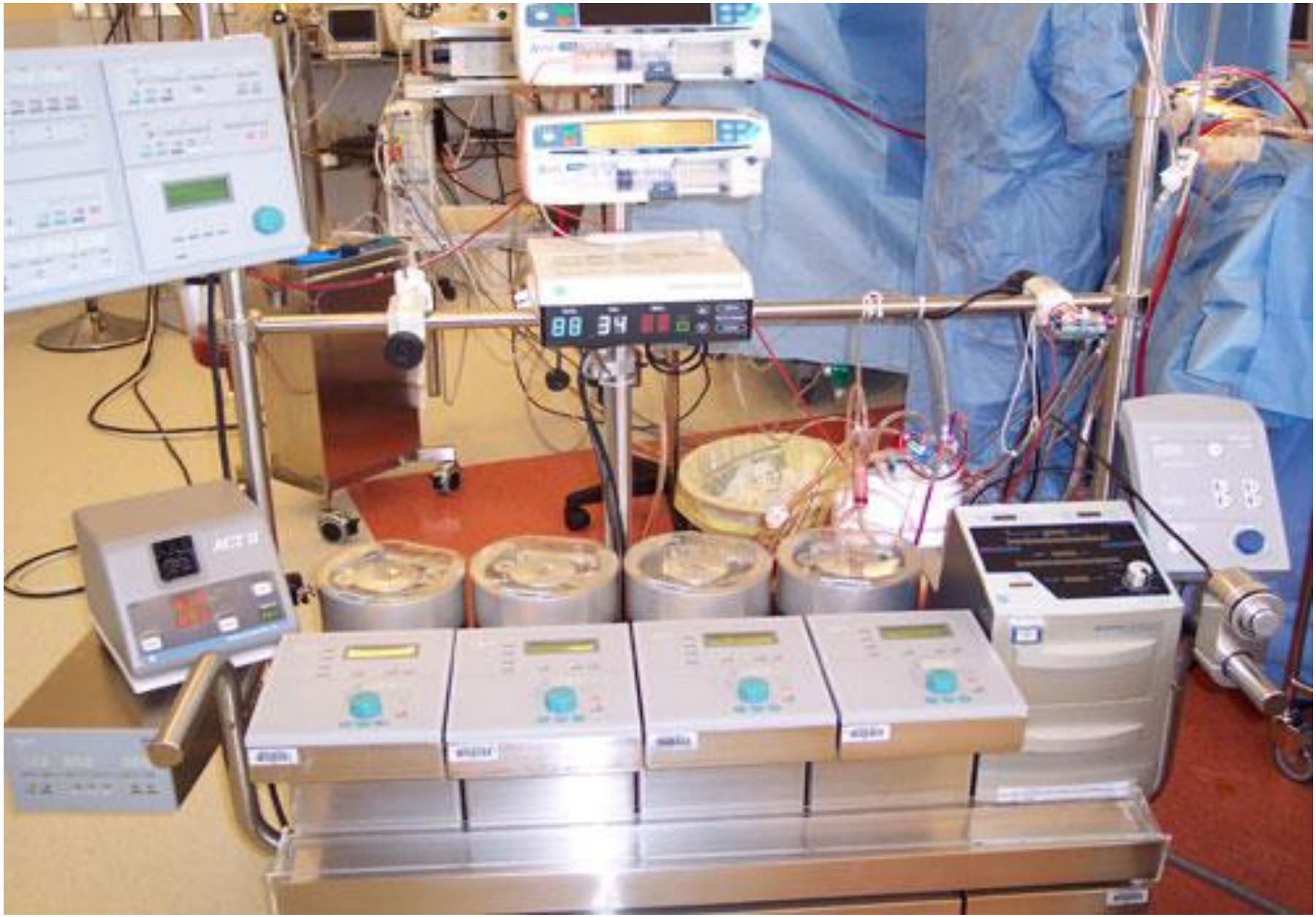
88 34

Hệ thống tuần hoàn ngoài cơ thể

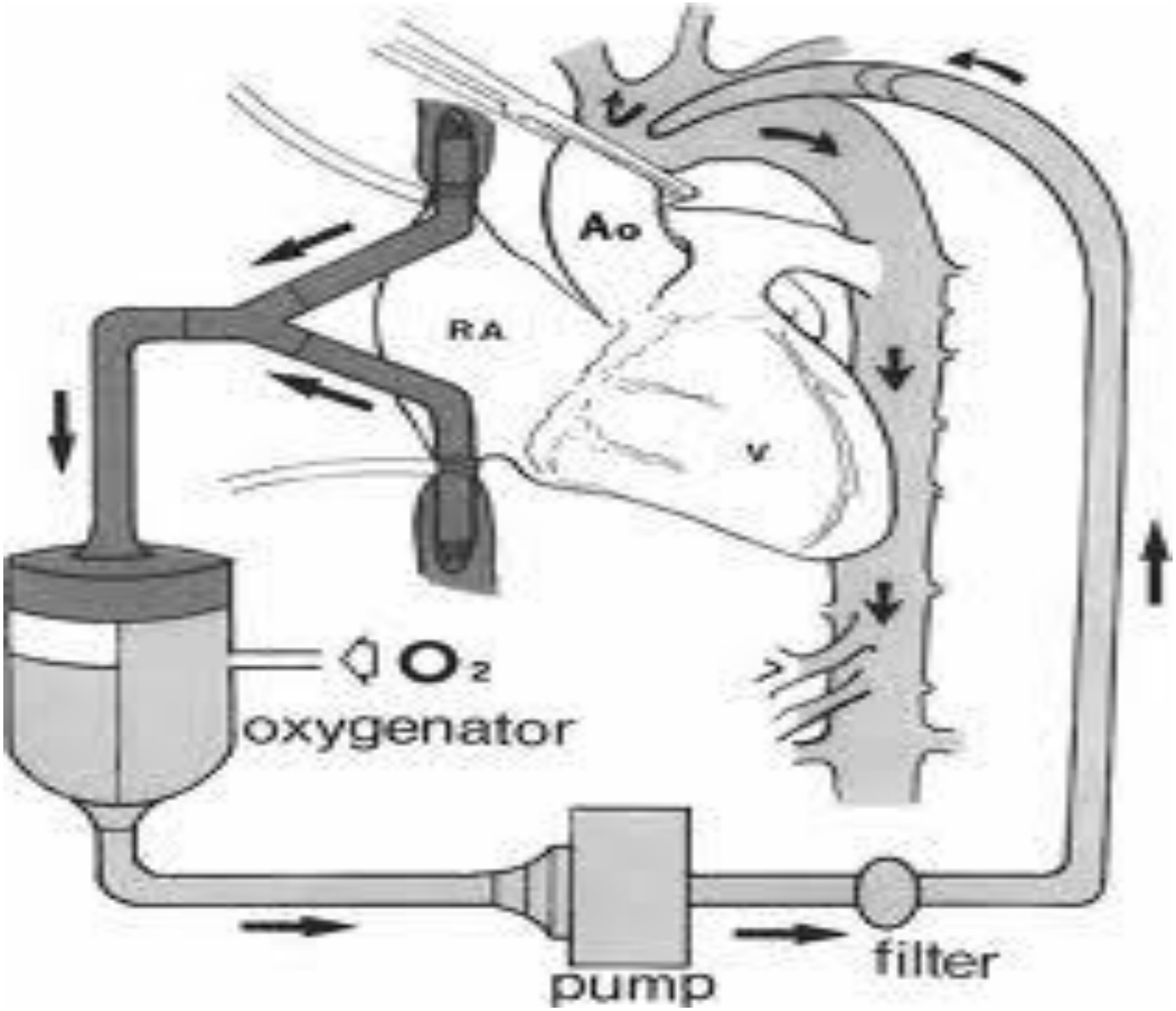

Giai đoạn chạy THNCT

- Duy trì HA TB : 50 – 80 mmHg

- Bảo vệ cơ tim

  Hạ thân nhiệt toàn thân

  - HTN nhẹ : 32° C
  - HTN TB: 26° – 31° C
  - HTN sâu: 20° – 25° C

- Hạ thân nhiệt khu trú:

  - Bỏ đá bào vào khoang màng tim
  - DD làm liệt tim (K+= 15 – 20 mEq/L , 4° C)

Giai đoạn cai THNCT

- Ngưng THNCT khi đạt được các đk sau:
  - Sưởi ấm BN trở lại hoàn toàn
  - Phải đuổi sạch khí còn sót lại trong buồng tim
  - Mở kẹp ĐMC ra
  - BN được thông khí đầy đủ trở lại
  - Một số TH BN bị rung thất → Lidocaine 100 – 200 mg, MgS04 1 – 2 g trước khi mở kẹp ĐMC

Giai đoạn cai THNCT

- Tiêu chuẩn cai THNCT:
  - Thân nhiệt tối thiểu 37C
  - Nhịp tim ổn định (tốt nhất là NX)
  - Duy trì TS tim : 80 – 100 lần/phút.
  - Nếu nhịp chậm hoặc BAV → pace maker, inotrope làm tăng nhịp tim.
  - Nếu nhịp nhanh → sốc điện chuyển nhịp
  - Thông khí với 02 100%
  - XN: pH máu > 7,20; điều chỉnh K+ và Ca++/máu, Hct: 25 – 30%

Giai đoạn cai THNCT

Khi cai THNCT có thể xảy ra các tính huống sau:

- Nếu chức năng TT tốt → BN có HA tốt, CLT tốt ngay sau khi ngưng THNCT

- Nếu BN ở tình trạng tăng động , RVS thấp, tim co bóp tốt nhìn thấy qua phẫu trường, thể tích máu đủ nhưng HA vẫn thấp , đo CLT tăng → BN này có Hct thấp (< 22%) → lọc máu, truyền HC đậm đặc

- BN có thiếu KLTH :

- Nếu chức năng TT tốt → đ/ứ tốt với truyền dịch (máu, DD keo...) → HA và CLT cải thiện

- Nếu chức năng TT kém → test bù dịch → HA không cải thiện , tim căng chướng, đập uể oải → inotrope

Giai đoạn sau THNCT

- Kiểm soát chảy máu
- Trung hoà thuốc kháng đông: protamine
- Tháo gỡ các ống dẫn máu của hệ thống THNCT
- Cầm máu:
  - ACT
  - Truyền HTT (TP<50%; chảy máu phẫu trường)
  - Truyền TC (TC < 50.000; chảy máu phẫu trường, BN đang θ thuốc kháng kết tập TC)
- Đặt dẫn lưu trung thất
- Đóng lồng ngực

Chấm dứt cuộc mổ

- Di chuyển BN đến HS
- Trong quá trình di chuyển:
  - Tiếp tục duy trì các thuốc vận mạch bằng bơm tiêm tự động
  - Giúp thở bằng tay với 02 100%
  - Monitoring HA, M, ECG, Sp02
- Khi đến HS:
  - BN được gắn vào máy thở
  - Kiểm tra rì rào FN 2 phổi
  - Lắp đặt hệ thống kiểm báo monitoring